

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ได้ประชากรที่มีคุณภาพอันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต้องอาศัยกำลังคนในชาติเป็นปัจจัยสำคัญ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากงบประมาณของประเทศจำนวนมากที่นำมาใช้ทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาประเทศโดยการจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ในส่วนของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษานั้น กรมอาชีวศึกษา (2533) ได้เน้นหลักการสำคัญของการผลิตผู้สำเร็จอาชีวศึกษาไว้ในบทบาทของกรมอาชีวศึกษา ระยะที่ 7 (2535 - 2539) ในด้านปริมาณ คือจัดสัดส่วนการผลิตกำลังคนทั้งด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ ให้เหมาะสมและสมดุล เน้นการผลิตกำลังคนสาขา (High technology) ด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และแนวโน้มของเศรษฐกิจในอนาคต เพิ่มทักษะวิชาชีพให้แก่แรงงานไร้ฝีมือหรือด้อยทักษะ ในการประกอบอาชีพ ผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้ที่ต้องปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มพูนทักษะในรูปแบบต่าง ๆ ในด้านคุณภาพ เน้นการพัฒนาระบบการวางแผน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน พัฒนานักเรียน-นักศึกษา พัฒนาครู-อาจารย์ สนับสนุนการบริหารอาชีวศึกษา และการพัฒนาการเรียนการสอนในทุกรูปแบบ

ให้สถานศึกษาเป็นผู้นำในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในท้องถิ่น พัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

วิทยาลัยเทคนิคเป็นสถาบันที่จัดการศึกษาในด้านอาชีวศึกษา เป็นแหล่งผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาทั้งแรงงานกึ่งฝีมือ แรงงานฝีมือ และช่างเทคนิค หากพิจารณาในแง่ของปริมาณแล้วประมาณร้อยละ 50 ของกำลังคนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานในแต่ละปี เป็นผู้สำเร็จจากสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษาจึงเปรียบเสมือนเป็นแม่บทของการจัดการศึกษาวิชาชีพ (กรมอาชีวศึกษา, 2533)

วิทยาลัยเทคนิคเป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่จัดการศึกษาด้านอาชีพ สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีการบริหารราชการในวิทยาลัยเทคนิคตามระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 ซึ่งแบ่งเป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ฝ่ายกิจการนักศึกษาและฝ่ายวางแผนและพัฒนา มีผู้บริหารรับผิดชอบดำเนินการ และวางแผนปฏิบัติการตั้งแต่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชา

วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ดำเนินการสอนเป็น 4 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตร 3 ปี รับจากนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเข้าศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตร 2 ปี รับนักศึกษาที่จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เข้าศึกษาต่อ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) รับนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษาต่อ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) รับนักศึกษาที่จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

นักศึกษาที่เข้าศึกษาในระดับนี้ส่วนมากมีอายุอยู่ในระหว่าง 15-20 ปี อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescence) และวัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) วัยนี้เป็นวัยที่ยังไม่สิ้นสุดการพัฒนาในวัยรุ่น ซึ่งเป็น

ช่วงชีวิตที่มีปัญหามากที่สุดและเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในขณะที่เดียวกันก็เริ่มมีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้นทั้งด้านการศึกษาและการเตรียมตัวเลือกอาชีพ นอกจากการเปลี่ยนแปลงด้านสรีระของผู้เรียนแล้ว สภาพแวดล้อมสังคมและลักษณะการเรียนรู้ก็เปลี่ยนแปลงไป ทำให้นักเรียน-นักศึกษาต้องปรับตัวหลายด้านปัญหาเหล่านั้นอาจทำให้นักเรียน-นักศึกษา มีความรู้สึกลำบากในการปรับตัว ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียน หากไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะนำไปสู่การล้มเหลวในการเรียน

งานปกครองนักเรียน-นักศึกษา ของวิทยาลัยเทคนิคเป็นงานหนึ่งที่มีโอกาสได้พบและรู้จักปัญหาความต้องการของนักเรียน-นักศึกษา จึงได้ตระหนักถึงปัญหาและยึดถือเป็นภาระกิจที่สำคัญอย่างยิ่งงานหนึ่ง เพราะจะช่วยพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน-นักศึกษา เป็นบุคคลที่สมบูรณ์เหมาะสมกับความเป็นพลเมืองดี และพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน

สภาพปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน-นักศึกษาสายอาชีวศึกษา ก่อ สวัสดิทานิชย์ (2535) กล่าวถึงโรงเรียนอาชีวศึกษาว่า สำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษานั้นแทบจะกล่าวได้ว่าประชาชนและสื่อมวลชนลงความเห็นว่าเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาแล้วนักเรียนเหล่านั้นมีหวังจะเป็นเด็กเกเรไม่ว่าผู้บริหารของสถานศึกษาฝ่ายอาชีพ จะให้เหตุผลอย่างไรก็ตามคงไม่สามารถแก้ไขความคิดของประชาชนและสื่อมวลชนในเรื่องนี้ได้ทางแก้ไขที่ดีที่สุดได้แก่ การจัดระเบียบวินัยในการแก้ไขความประพฤติของนักเรียนอาชีวะเสียใหม่

กรมอาชีวศึกษาได้จัดงานปกครองนักเรียน-นักศึกษา ในสถานศึกษาต่าง ๆ ในวิทยาลัยเทคนิคส่วนมากถือปฏิบัติกันมามักจะมุ่งด้านการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่ในกฎ ข้อบังคับของวิทยาลัยตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ถ้ามีการประพฤติผิดกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดให้นักเรียนที่ประพฤติไม่ถูกต้องตามระเบียบ จะได้รับการลงโทษตามที่ระบุไว้ในระเบียบตั้งแต่ว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน ให้อยู่พักการเรียน หรือไล่ออก

การจัดการกิจของงานปกครองในระบอบที่ผ่านมา เป็นการจัดการกิจเพียงด้านเดียวคือ ด้านการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดความหวาดกลัว ดังนั้นบุคคลที่มาทำหน้าที่หัวหน้างานปกครองทางวิทยาลัยมักจะเลือกเอาครู-อาจารย์ที่มีบุคลิกดุร้าย เจ็บขาด ให้นักเรียนที่พบเห็นเกิดความกลัวอยู่เสมอ

งานปกครองที่จัดกิจกรรมเพียงด้านเดียวนี้ จึงขัดกับทฤษฎีหลักการทางจิตวิทยาพัฒนาการ การใช้อำนาจ การใช้พระเดชปกครอง ผลที่ได้รับมักจะเกิดผลทางลบไม่ใช่วิธีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ งานปกครองตามความคิดในปัจจุบันนั้นเป็นงานสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้เกิดในตัวนักเรียน-นักศึกษาไม่ใช่งานควบคุมลงโทษนักเรียน-นักศึกษาเพียงด้านเดียว ยังมีงานป้องกัน งานแก้ไขและงานส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียน-นักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคได้เสนอภารกิจของงานปกครองไว้ 4 ประการคือ

1) ปกครองดูแลนักเรียน-นักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้อยู่ในระเบียบวินัยของสถานศึกษา ของกรมอาชีวศึกษาและของกระทรวงศึกษาธิการ

2) ประสานงานกับครู-อาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน-นักศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษา

3) ประสานงานกับสารวัตรนักเรียน และนักศึกษา เจ้าหน้าที่บ้านเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองในการแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียน

4) ลงโทษหรือเสนอการลงโทษนักเรียน-นักศึกษาผู้กระทำผิด
วิทยาลัยเทคนิคควรใช้ความคิดทางจิตวิทยา เป็นแนวทางในการปกครองนักเรียน-นักศึกษาให้พิจารณา 3 ประการคือ

1) พฤติกรรมของคนสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยอาศัยแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก กระตุ้นให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

2) ทุกคนปรารถนาเป็นคนดี เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นแต่การได้รับการสนองตอบที่ต่างกัน ทำให้คนมีพฤติกรรมที่ต่างกันด้วย

3) มนุษย์มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการพัฒนาพฤติกรรมจึงจำเป็นที่จะได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันด้วย

ตามแนวความคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการปกครองนักเรียน-นักศึกษาเป็นการสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน-นักศึกษา ไม่ใช่งานควบคุมและลงโทษนักเรียน-นักศึกษาเพียงอย่างเดียว การใช้กลวิธีต่าง ๆ ทั้งทางด้านการบริหาร และด้านจิตวิทยามาสอดผสานกันให้มีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน-นักศึกษา และความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่มุ่งจะใช้ระเบียบข้อบังคับเพื่อการลงโทษเพียงอย่างเดียว

จากการศึกษาปัญหางานปกครองในสถานศึกษาของ บุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2528) พบว่าการบริหารงานปกครองที่ขาดประสิทธิภาพจะมีผลกระทบต่อครู และนักเรียน-นักศึกษา ดังนี้

- 1) การใช้อำนาจเกินขอบเขตของอาจารย์ฝ่ายปกครอง
- 2) การใช้อำนาจเกินขอบเขตของอาจารย์ในสถานศึกษา
- 3) อาจารย์ฝ่ายปกครองขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน
- 4) อาจารย์ฝ่ายปกครองขาดความรู้ประสบการณ์
- 5) ครู-อาจารย์ ในสถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เช่น วางตัวไม่เหมาะสม มาสาย ลาบ่อย ดื่มสุรา อันเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อ นักเรียน-นักศึกษา

ลักษณะการบริหารงานฝ่ายปกครองที่ขาดประสิทธิภาพ จะมีผลกระทบต่อนักเรียน-นักศึกษา 10 ประการคือ

- 1) นักเรียน-นักศึกษาแต่งกายไม่ถูกระเบียบ
- 2) วิธีการลงโทษนักเรียน-นักศึกษาไม่เหมาะสม
- 3) วิธีการควบคุมความประพฤตินักเรียน-นักศึกษาไม่เหมาะสม
- 4) นักเรียน-ศึกษามาเรียนสาย
- 5) นักเรียน-นักศึกษาขาดเรียนหนีเรียน

- 6) นักเรียน-นักศึกษาทะเลาะวิวาท
- 7) ปัญหาชู้สาว
- 8) นักเรียน-นักศึกษาไม่ให้ความเคารพครู-อาจารย์
- 9) นักเรียน- นักศึกษาติดยาเสพติด
- 10) ปัญหาการไม่ร่วมกิจกรรมของนักเรียน-นักศึกษา

เมื่อพิจารณาปัญหาของการบริหารงานปกครอง ในสถาบันการศึกษา แล้ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาหาวิธีการที่เหมาะสม ในการบริหารงานด้านการปกครองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 9. โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานปกครอง
- 2) เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานปกครอง
- 3) เพื่อศึกษา ปัญหา และความต้องการในการบริหารงานปกครอง

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานปกครอง วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานปกครอง ของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 9 ในหัวข้อต่อไปนี้

- 1) การวางแผนการบริหารงานปกครอง
- 2) การป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน-นักศึกษา
- 3) การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน-นักศึกษา
- 4) การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน-นักศึกษา

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ถือว่าผู้ให้ข้อมูล มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานของงานปกครองในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) วิทยาลัยเทคนิค หมายถึง สถาบันที่เปิดการสอนวิชาชีพในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) ในที่นี้หมายถึงวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 9

2) งานปกครอง หมายถึง ฝ่ายงานในวิทยาลัยที่รับผิดชอบในการกิจเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน-นักศึกษา หรือครู-อาจารย์ที่วิทยาลัยมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้างานปกครองในวิทยาลัย เป็นหัวหน้าฝ่ายรับผิดชอบ

3) ผู้บริหารวิทยาลัย หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ

4) ครู-อาจารย์ หมายถึง ครูผู้สอน หรือครูที่ทำหน้าที่สนับสนุนการสอนในวิทยาลัยเทคนิค

5) นักเรียน-นักศึกษา หมายถึง นักเรียน-นักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) ของวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 9.